

Ár 2012, mánudaginn 20. ágúst er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 40/2012**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 14. mars 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 1. mars 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 14. mars 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi 20. apríl 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 20. apríl 2012, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi dagsettu 20. maí 2012.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 20. ágúst 2012.

II.

Málsatvik.

Þann 28. ágúst 2007 var erlent myntkórfulán nr. X, að fjárhæð að jafnvirði kr. 2.500.000 í 100% EUR gefið út af A og B til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Fasteignin C, var sett að veði á 3. veðrétti til tryggingar skuldinni. Sóknaraðili tókst á hendur sjálfskuldarábyrgð á láninu. D, skrifaði undir sjálfskuldarábyrgðina fyrir hönd sóknaraðila.

Þann 18. desember 2011 fór sóknaraðili fram á það við varnaraðili að bankinn staðfesti að umrædd ábyrgðarskuldbinding væri ógild og niður fallin. Þann 17. febrúar 2012 hafnaði varnaraðili beiðninni.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 1. mars 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að varnaraðili staðfesti að meint ábyrgðarskuldbinding á láni nr. Y sé ógild og niður fallin. Sóknaraðili vísar til þess að honum hafi hvorki

verið kynnt greiðslumat né sé honum kunnugt um að greiðslumat hafi verið framkvæmt.

Sóknaraðili kveður það rétt sem fram komi hjá varnaraðila að hann hafi haft samband við E, þáverandi yfirmann í FF vegna umrædds láns. Markmiðið með aðkomu sóknaraðila hafi eingöngu verið til að vera lántakendum innan handar við lánaþingreiðslu. Aðspurður hafi sóknaraðili sagst vera tilbúinn að greiða einhverja fjárhæð, enda ábyrgðarmaður. Það samþykki hafi þó byggst á því trausti að fjármálafyrirtækið hafi uppfyllt þá skyldu sína að greiðslumeta lántaka/aðalskuldara sem það hafi ekki gert. Vísar sóknaraðili til þess að aðkoma hans að málinu breyti því ekki að það hafi verið skylda fjármálafyrirtækisins skv. þáverandi samkomulagi fjármálafyrirtækja, Neytendasamtaka og viðskiptaráðuneytis að greiðslumeta aðalskuldara og það hafi ekki verið gert. Sönnunarbyrði fyrir því að jafnvel þó lántaki hefði ekki staðist greiðslumat hefði ábyrgðarmaður samt gengist í ábyrgðina, hvíli á fjármálafyrirtæki sem hafi brotið gegn samkomulagi sem það hafi undirgengist. Sóknaraðili hafnar því að hann hefði gert það hefði slík niðurstaða legið fyrir á sínum tíma.

Bendir sóknaraðili á að fjármálafyrirtæki hafi verið í lófa lagið að gera greiðslumat, en hafi ekki gert það. Hallann af því verði fjármálafyrirtækið að bera. Að öðrum kosti verði að telja ljóst að lánið hefði eingöngu verið veitt út á meinta greiðslugetu ábyrgðarmanns sem sé óásættanlegt og gegn góðum viðskiptaháttum.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili vísar til þess að dómaframkvæmd Hæstaréttar sýni að það eitt að ekki hafi verið farið að reglum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga leiði ekki sjálfkrafa til þess að ógilda beri ábyrgðir. Fara verði fram heildstætt mat á því hvort ósanngjarnt verði talið í skilningi 36. gr. laga nr. 7/1936 um sammingsgerð, umboð og ógilda löggæringa að halda þeirri ábyrgð sem um ræði hverju sinni upp á viðkomandi ábyrgðarmann. Bendir varnaraðili á að í dómi Hæstaréttar í máli nr. 116/2010 hafi sú staðreynd að ekki hafi verið farið í einu og öllu að áðurnefndu samkomulagi ekki þau áhrif að ábyrgðaryfirlýsingin yrði ógilt með dómi.

Nefnir varnaraðili að samkvæmt gögnum málsins hafi sóknaraðili haft milligöngu um að lánið yrði veitt auk þess sem það hafi verið veitt að eindreginni ósk sóknaraðila og hafi hann m.a. beitt sér fyrir því að lántökum yrði aflað sérstakra kjara á lántökugjaldi.

Bendir varnaraðili á að við heildarmat á því hvort annmarkar á upplýsingaskyldu bankans til sóknaraðila samkvæmt áðurnefndu samkomulagi, leiði til þess að ósanngjarnt verði talið í skilningi 36. gr. laga nr. 7/1936 að halda sjálfskuldarábyrgð á láninu upp á sóknaraðila telji varnaraðili að líta beri til þess að á þeim tíma sem lánið hafi verið veitt hafi sóknaraðili starfað sem viðskiptastjóri hjá FF í Lúxemborg. Sem viðskiptastjóri hafi hann búið yfir sérfræðipækkingu á lánaviðskiptum og hafi því mátt vera ljós sú áhætta sem sjálfskuldarábyrgð hafi í för með sér. Þrátt fyrir það hafi hann gengist í ábyrgðina án þess að hafa séð niðurstöður greiðslumats lántakenda. Vísar sóknaraðili máli sínu til stuðnings til dóms Hæstaréttar í máli nr. 116/2010. Samkvæmt þeim dómi megi ráða að sérfræðipækking skipti höfuðmáli þegar komi að því að meta hvort ósanngjarnt sé að einstaklingur standi við

Það loforð sem hann hafi gefið um sjálfskuldarábyrgð þegar ekki hafi verið gert greiðslumat.

Vísar varnaraðili til þess að tilgangur greiðslumats á lántökum og þess að kynna ábyrgðarmanni niðurstöðu þess sé að sá síðarnefndi geri sér grein fyrir því hver greiðslugeta lántaka sé. Samkvæmt gögnum málsins hafi sóknaraðili ætlað frá upphafi lántökunnar að greiða verulegan hluta afborgana (20% þeirra) ásamt því að gangast í sjálfskuldarábyrgð fyrir láninu. Hafi því verið um að ræða slíka greiðasemi sóknaraðila við lántakendur að ætla megi að niðurstaða greiðslumats hefði ekki haft áhrif á það hvort sóknaraðili gengist í sjálfskuldarábyrgð eður ei. Í því samhengi bendir varnaraðili á dóm héraðsdóms í máli nr. E-2375/2011.

Varnaraðili bendir á að þegar heildstætt mat hafi farið fram á öllum framangreindum þáttum verði ekki talið ósanngjarnt í skilningi 36. gr. laga nr. 7/1936 að sjálfskuldarábyrgð á láninu haldi gildi sínu.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á erlendu myntkórfuláni nr. X, gefið út af A og B til FF.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, er undirritað af Samtökum banka og verðbréfafyrirtækja, f.h. aðildarféлага sinna. Kaupþing var eitt þessara aðildarféлага og leiðir varnaraðili rétt sinn í máli þessu frá því félagi.

Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Óumdeilt er að varnaraðili framkvæmdi ekki mat á greiðslugetu A og B, útgefenda erlends myntkórfulans nr. X. Verður varnaraðili að bera hallann af því að slíkt greiðslumat fór ekki fram og þar með sönnunarbyrðina um hvort sóknaraðili hefði eftir sem áður gengist í ábyrgð fyrir A og B eftir að hafa kynnt sér mat á greiðslugetu þeirra.

Við mat á því hvort víkja eigi sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila til hliðar með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa verður að líta til þess að varnaraðili heldur því fram að samkvæmt gögnum málsins hafi sóknaraðili haft milligöngu um að lánið yrði veitt og að sóknaraðili hafi ætlað frá upphafi lántökunnar að greiða verulegan hluta afborgana (20%) þeirra ásamt því að gangast í sjálfskuldarábyrgð fyrir láninu.

Framangreindar fullyrðingar varnaraðila styðjast ekki við þau gögn sem lögð hafa verið fyrir nefndina. Varnaraðila var gefinn kostur á að leggja fram gögn þau sem fullyrðingar hans styðjast við en varnaraðili hafnaði því með tölvupósti, dags. 2. júlí 2012. Hins vegar verður að líta til þess að sóknaraðili staðfesti í athugasemdum í

bréfi, dags. 20. maí 2012, að hann hafi átt aðkomu að lántökunni og að hann hafi verið tilbúinn til að greiða einhverja fjárhæð, enda ábyrgðarmaður. Kveður sóknaraðili það samþykki hafa byggst á því trausti að fjármálafyrirtækið hefði uppfyllt þá skyldu sína að greiðslumeta lántakendur.

Í ljósi þess að varnaraðili hefur hafnað að leggja fram þau gögn sem fullyrðingar hans byggjast á er ekki ljóst hvort sóknaraðili hafi bundið greiðslu hluta afborgana lánsins því skilyrði að greiðslumat yrði framkvæmt á lántakendum, svo sem sóknaraðili kveður eða hvort þessar fyrirhuguðu greiðslur byggðu á þessari forsendu. Sönnunarbyrði um þetta hvílir á varnaraðila, sem heldur þessu fram. Hefur varnaraðila ekki tekist umrædd sönnun.

Ekki fæst séð að það skipti máli fyrir niðurstöðu máls þessa að sóknaraðili er sérfræðingur á sviði fjármála, en málatilbúnaður hans byggir ekki á því sjónarmiði að hann hafi ekki skilið hvað skuldbindingar sínar fólu í sér eða að varnaraðili hafi vanrækt að leiðbeina sér.

Í ljósi alls framangreinds verður að telja að rétt sé að ógilda ábyrgð sóknaraðila á umræddu skuldabréfi, með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila, M, á erlendu myntkórfuláni nr. X, útgefið af A og B til FF, er ógild.

Reykjavík, 20. ágúst 2012

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir